

WELKOM!

Een keten zonder kinderarbeid

Van directie tot inkoop

Bereid je voor op nieuwe wetgeving

Madurodam, 15 april 2025

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Sander de Kramer

Presentator/Journalist

Dagvoorzitter

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

#1: Kinderarbeid in de keten, waar hebben we het over?

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Marco Dubbelt

Sr. Director Global March
Against Child Labour

Adviseur project Kinderrechten van
VNO-NCW en MKB-Nederland

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

#2 Regels, wetten en eigen initiatief: wat *moet* ik en wat *wil* ik?

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Wetgeving CSRD en CSDDD in begrijpelijke taal

Marhijn Visser

Strategisch beleidsadviseur
internationaal ondernemen en
projectleider IMVO

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Introductie: Kinderarbeid & wet- en regelgeving

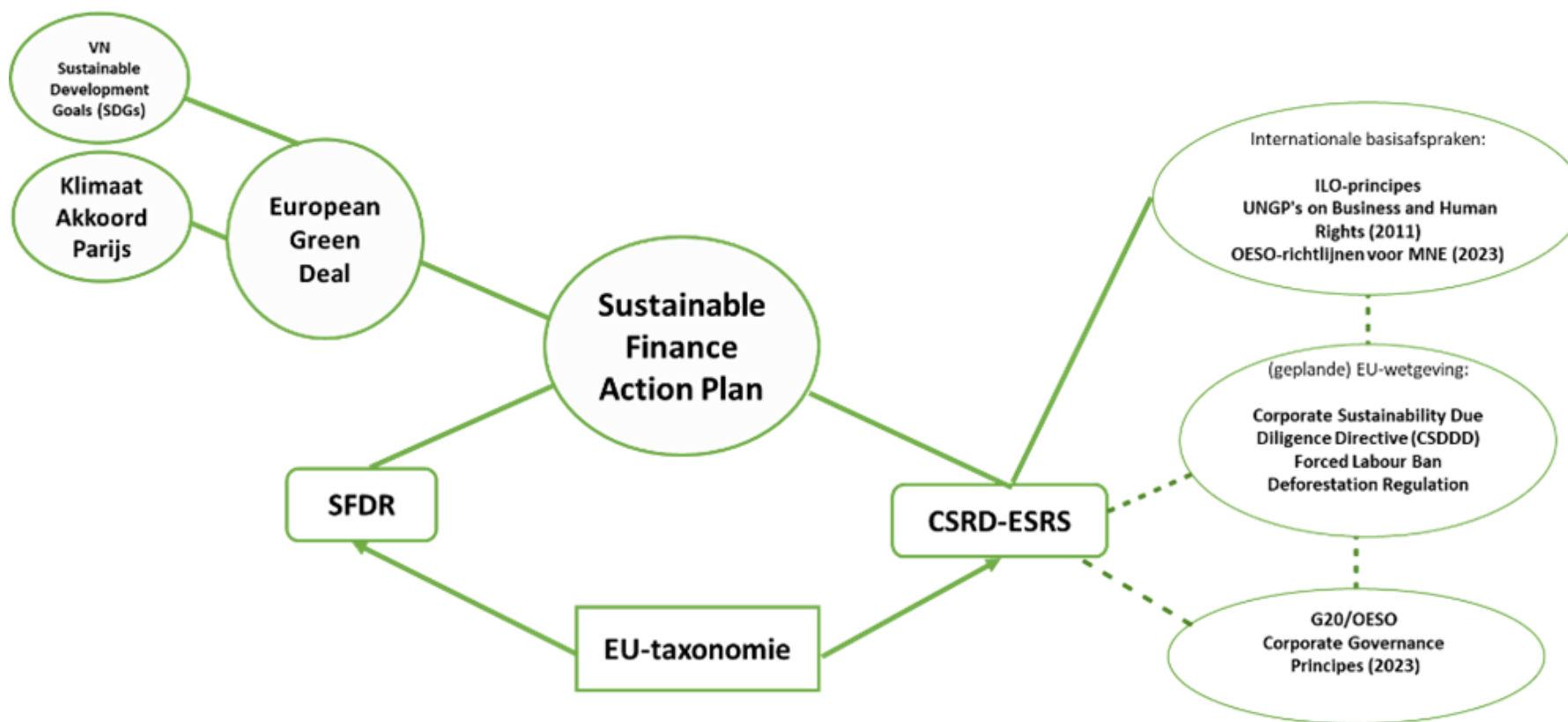
Van soft naar hard law.

- Tot nu toe is het tegengaan van kinderarbeid in internationale ketens grotendeels op vrijwillige basis gebeurd. Bedrijven maken bijvoorbeeld gebruik van certificering en audits, of werken samen in initiatieven en convenanten.
- Met de ontwikkelingen rondom duurzaamheidsthema's is de aandacht voor toeleveringsketens en internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO) toegenomen, zowel vanuit bedrijven zelf als vanuit politieke ontwikkelingen.
- Dit heeft geleid tot opkomende due diligence wetgeving, waarin het in kaart brengen, voorkomen en beperken van negatieve impact op mens, natuur en klimaat centraal staat. Kinderarbeid is een belangrijk onderdeel van veel van deze wetgeving.
- In de komende jaren zal nieuwe Europese wet- en regelgeving bedrijven verplichten, zowel direct en als partner, hiermee aan de slag te gaan.

Wet- en regelgeving in ontwikkeling

In een breder landschap.

Duurzame internationale ketens: van het Klimaat Akkoord en de SDG's (2015) tot de CSDDD (2024), gebaseerd op internationale afspraken en verdragen: ILO-principes, UNGP's en de OESO-richtlijnen.

Vragen en antwoorden CSRD en ESRS | SER

Belangrijke wet- en regelgeving waarin kinderarbeid is verankerd

Wat komt er de komende jaren op bedrijven af vanuit Brussel?

- Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)
- Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD)
- Forced Labour Product Ban (Anti-Dwangarbeidverordening)
- Regulation on Deforestation-free products (EUDR – Ontbossingsverordening)

EU Taxonomie	Single Use Plastics Directive	Energy Efficiency Directive	Ecodesign for sustainable products regulation	Waste Framework Regulation	Corporate Sustainability Reporting Directive	Corporate Sustainability Due Diligence Directive
Deforestation Free Products Regulation	Prohibiting Products Made with Forced Labour on the Union Market CRelugation	Ecolabel regulation	REACH	Renewable Energy regulation	Regulation on transportation	Emissions Trading System Directive
Circular Action Plan	Extended Producer Responsibility	Green Claims Directive	Climate Benchmark regulation	EU Green Bonds Regulation	Energy Performance of Buildings Directive	Legislative Right to Repair
Packaging and Packaging Waste Directive	Digital Product Passport	EU Batteries Regulation	OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen	United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights	Ban on destruction of Unsold Textiles and Footwear	Conflict Minerals Regulation

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)

Rapporteren over duurzaamheid.

- De Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) is een richtlijn waarin staat dat steeds meer bedrijven vanaf 2024 verplicht worden te rapporteren over hun impact op de mens, natuur en het klimaat. De richtlijn is bedoeld om meer transparantie en betere kwaliteit van duurzaamheidsinformatie te waarborgen, en tevens om investeringen in duurzame activiteiten en beleid te bevorderen.
- Afhankelijk van de meest relevante ESG-thema's voor een bedrijf, moeten de “European Sustainability Reporting Standards” (ESRS) en de “Voluntary Small and Medium Enterprise Standards”(VSME) worden geraadpleegd, die de inhoud van de rapportage onder de CSRD bepalen. Bedrijven zullen hierin ook informatie moeten opvragen bij ketenpartners.
- Met betrekking tot kinderarbeid moet bijvoorbeeld de standaard over werknemers in de waardeketen (S2) worden geraadpleegd, die toelichting geeft op de vereisten waarover het bedrijf moet rapporteren.

Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD)

Risico's beperken.

- De Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) verplicht bedrijven om grondig onderzoek te doen naar de impact op mensenrechten, natuur en het klimaat in hun waardeketen.
- Waar de CSRD bedrijven verplicht te rapporteren over hun impact, verplicht de CSDDD dat bedrijven daadwerkelijk actie ondernemen om negatieve impact tegen te gaan.
- Naar schatting zullen rond de 500 Nederlandse bedrijven direct onder de scope vallen. Echter, de CSDDD verplicht deze grote bedrijven risico's in de keten aan te pakken dus dit werkt indirect door naar partners (MKB).
- Kinderarbeid is een belangrijk thema worden geraadpleegd, die toelichting geeft op de vereisten waarover het bedrijf moet rapporteren.

Andere belangrijke wetgeving met betrekking tot kinderarbeid

Hoewel de aandacht voornamelijk uitgaat naar de CSRD en CSDDD, zijn de onderstaande verordeningen ook van belang.

EUDR (Ontbossingsverordening)

Dit is een Verordening met als doel het tegengaan van ontbossing: producten die bijdragen aan ontbossing mogen niet meer de EU in, niet meer in de EU worden geproduceerd en niet meer de EU worden uitgevoerd.

De EUDR geldt voor grondstoffen die worden gezien als voornaamste veroorzakers van ontbossing en aantasting van bos. Dit zijn: runderen, oliepalm, soja, cacao, koffie, rubber en hout en een aantal daarvan afgeleide producten.

- Onder de EUDR is een bedrijf ook verplicht aan te tonen dat het product legaal is geproduceerd, waarbij mensenrechten, waaronder kinderarbeid, een belangrijk onderdeel vormen.

Forced Labour Product Ban (Anti-Dwangarbeidverordening)

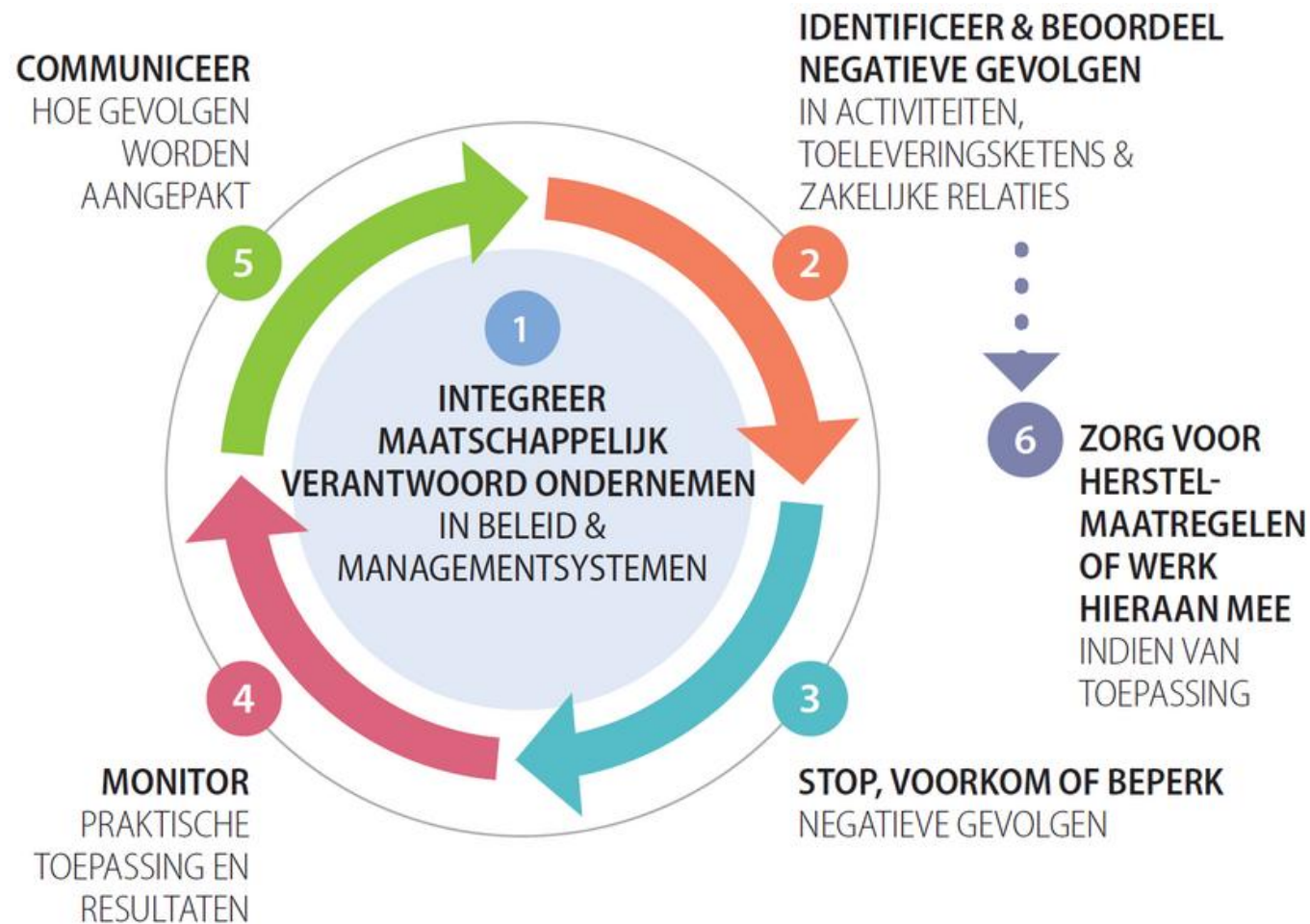
De kern van deze wet is een verbod op het invoeren, verkopen en exporteren van producten die met dwangarbeid zijn gemaakt. Waar de EUDR voor een beperkt aantal productgroepen geldt, is de *FLPB* op alle productgroepen van toepassing.

Het is verleidelijk om de FLPB te negeren vanuit het idee dat er in de eigen keten geen sprake is van dwangarbeid, maar dit moet wel eerst aangetoond kunnen worden en dat betekent extra werk voor alle bedrijven in een handelsketen.

- De prioriteit moet liggen bij schendingen met een hoge waarschijnlijkheid, schaal en ernst (risico gebaseerd). Ook horen het productievolume en het aandeel dwangarbeid in het eindproduct meegewogen te worden. Het onderzoek moet zich richten op die delen van de supply chain waar dwangarbeid het waarschijnlijkst is en rekening houden met de complexiteit van een keten en de omvang van het specifieke bedrijf.

De basis voor het voldoen aan deze wet- en regelgeving is due diligence

Due diligence is een doorlopend proces dat bedrijven helpt risico's op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en milieu in kaart te brengen en vervolgens te stoppen, te voorkomen of te beperken.

Het Omnibus-voorstel

Van toepassing op de CSRD en CSDDD.

- Op 26 februari heeft de Europese Commissie een voorstel gepresenteerd om verschillende wetten samen te voegen en te versimpelen. Met deze maatregelen wil de EC de administratieve lasten verlagen, samenhang bevorderen, het MKB beschermen en een gunstiger ondernemingsklimaat creëren.
- Dit voorstel heeft betrekking op de reikwijdte, inhoud en tijdslijn van de CSRD en CSDDD.
- Stand van zaken: nog onduidelijkheid op inhoudelijke punten, naar verwachting zal het wetgevingsproces volledig zijn afgerond in het najaar.
- Stop the clock: uitstel CSRD en CSDDD.
- Kinderarbeid blijft een essentieel onderdeel waar voor de meeste bedrijven rapportage- en due diligence-vereisten van toepassing zijn.

Tijdslijn

De 'phase-in' is van toepassing: de wet wordt gefaseerd ingevoerd voor bedrijven op basis van grootte en omzet.

Wet	Van toepassing per
CSRD	2025, 2027, 2028 en 2029
CSDDD	2028, 2029 en 2030
EUDR	2025 en 2026
FLPB	2027

*Mogelijke veranderingen rond CSRD/CSDDD m.b.t. Omnibus-ontwikkelingen niet uitgesloten.

Conclusie

Kinderarbeid & wet- en regelgeving.

Van *soft* naar *hard* law: kinderarbeid is een belangrijk element in verschillende nieuwe wet- en regelgeving.

Ondersteuning: contacteer bijvoorbeeld een branchevereniging, VNO-NCW/MKB-Nederland, de SER en het MVO-Steunpunt (RVO) voor meer informatie en richtsnoeren over de wet- en regelgeving.

IMVO is een leerproces: werk samen met andere bedrijven, bijvoorbeeld in sectorale samenwerkingsverbanden en initiatieven.

Hoe zit het met financiële instellingen en kinderarbeid?

Thijs van Brussel

Sr. Manager Sustainability
Deloitte

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Waarom een keurmerk bedrijven kan helpen?

Alien Huizing

Sustainable sourcing manager
Fairtrade Nederland

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Waarom een keurmerk bedrijven kan helpen

Justus Bijlsma

Co-founder Pure Africa Coffee

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

#3 Werken tegen kinderarbeid in de keten: van inkoop tot directie

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Kinderarbeid aankpakken doe je niet alleen

Jason Mandels

Fair Wear Foundation

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Wat wordt er op sectorniveau georganiseerd als het gaat om kinderarbeid?

Lieselotte Callebaut

Sr. Policy officer international
responsible business conduct

SER – Sociaal Economische Raad

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Sectorale overeenkomsten IMVO

Timeline RBC in the Netherlands and role SER

Vragen?
Weet ons te vinden via:
secretariaatimvo@ser.nl

Betekenisvolle stakeholderdialogoog

- Onmisbaar voor verantwoord ondernemen
- Bezoek de SER-website voor tools en meer informatie

Welke rol kunnen brancheorganisaties hierin spelen?

Femke den Hartog

Beleidsadviseur CSR en Circulair
INretail

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Verwerken van duurzaamheids- maatregelen in de bedrijfsstrategie

Zsuzsa Kozma

CSR Director Termeer Groep
(Sasha, Manfield, Sissy Boy)

levi

MKB
Nederland

V N O N C W

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

#4 Aan de slag!

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Hoe kan jouw organisatie nu aan de slag?

Hugo Stuurman

Global Sustainability

Program lead

JDE Peet's

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Our Sustainability Approach

CHILD LABOUR

2025

 JDE Peet's

 JDE Peet's

AT JDE PEET'S WE ARE PASSIONATE ABOUT COFFEE AND TEA: IT'S WHO WE ARE AND WHAT WE DO.

We're acting responsibly to ensure every cup contributes to a better future. Our belief is that together, through the power of our brands, we can unite our actions to deliver impactful change and be a force for better. The JDE Peet's Common Grounds programme embodies our ambition to positively impact people, our planet, and the future of coffee and tea.

GROWING TOGETHER TO CREATE A BETTER FUTURE

Our Sustainability Strategy

RESPONSIBLE SOURCING SOURCING FOR BETTER

We are championing regenerative agriculture to enhance livelihoods and positively impact our planet.

MINIMISING FOOTPRINT TOWARDS PLANET POSITIVE

We are striving towards a planet-positive supply chain through innovation and collaboration on sustainable solutions.

CONNECTING PEOPLE PUTTING PEOPLE FIRST

We are engaging colleagues and communities through the joy of coffee and tea to support wellbeing and promote equal opportunity.

RESPONSIBLE SOURCING

Addressing Child Labour

Our commitment to respect & protect human rights is integral to our guiding purpose: unlocking the possibilities of coffee & tea to create a better future.

ASSESS, ADDRESS, PROGRESS

We apply **third-party assessments** to map our supply chain **and engage our suppliers** in self-assessments on responsible business practices

We establish multi year farmer programmes, **to improve practices and increase adoption** across the relevant focus areas.

We measure impact of our **farmer programmes**, sharing and learning from the insights of the interventions.

HUMAN RIGHTS DUE DILIGENCE

How we manage risks through our multi-step approach

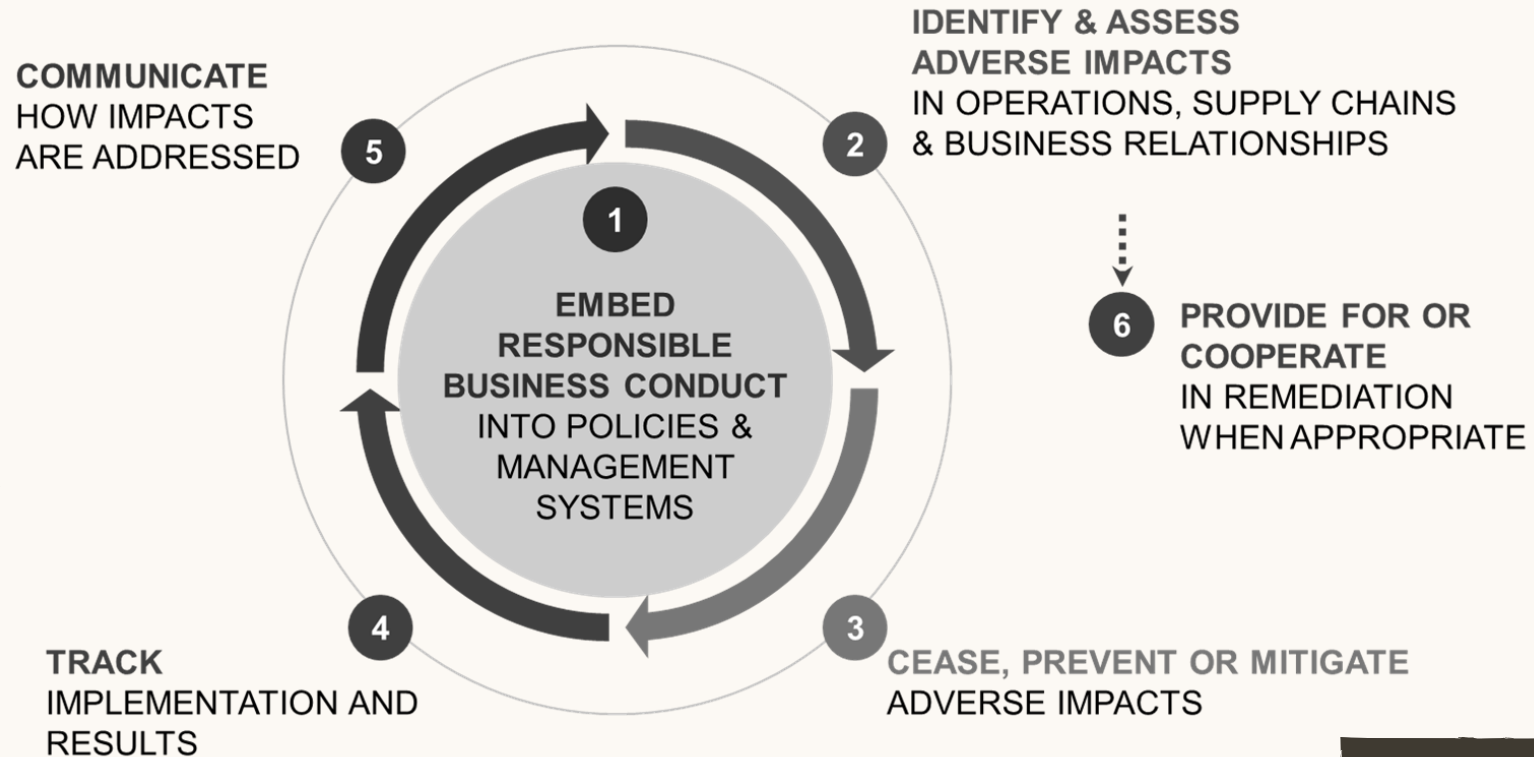

Our approach:

- Annual Risk Mapping
- Supplier Engagement
- Third-party farm-level assessments

In 2024:

- **79,000** farmers assessed in **28** countries
- > 300 suppliers self-assessed

OUR ACTIONS

in 2024

Built our robust risk mapping & supplier engagement approach

PHASE 1: Risk Assessment

- Self-assessment of 70% of suppliers
- 15 out of 30 origins are high risk

PHASE 2: Risk Management & Prioritisation

- 77% of green coffee volumes met/ exceeded our satisfactory threshold

PHASE 3: Ongoing Monitoring

- Continue to evaluate progress of prioritised suppliers

CHILD LABOUR

in Africa

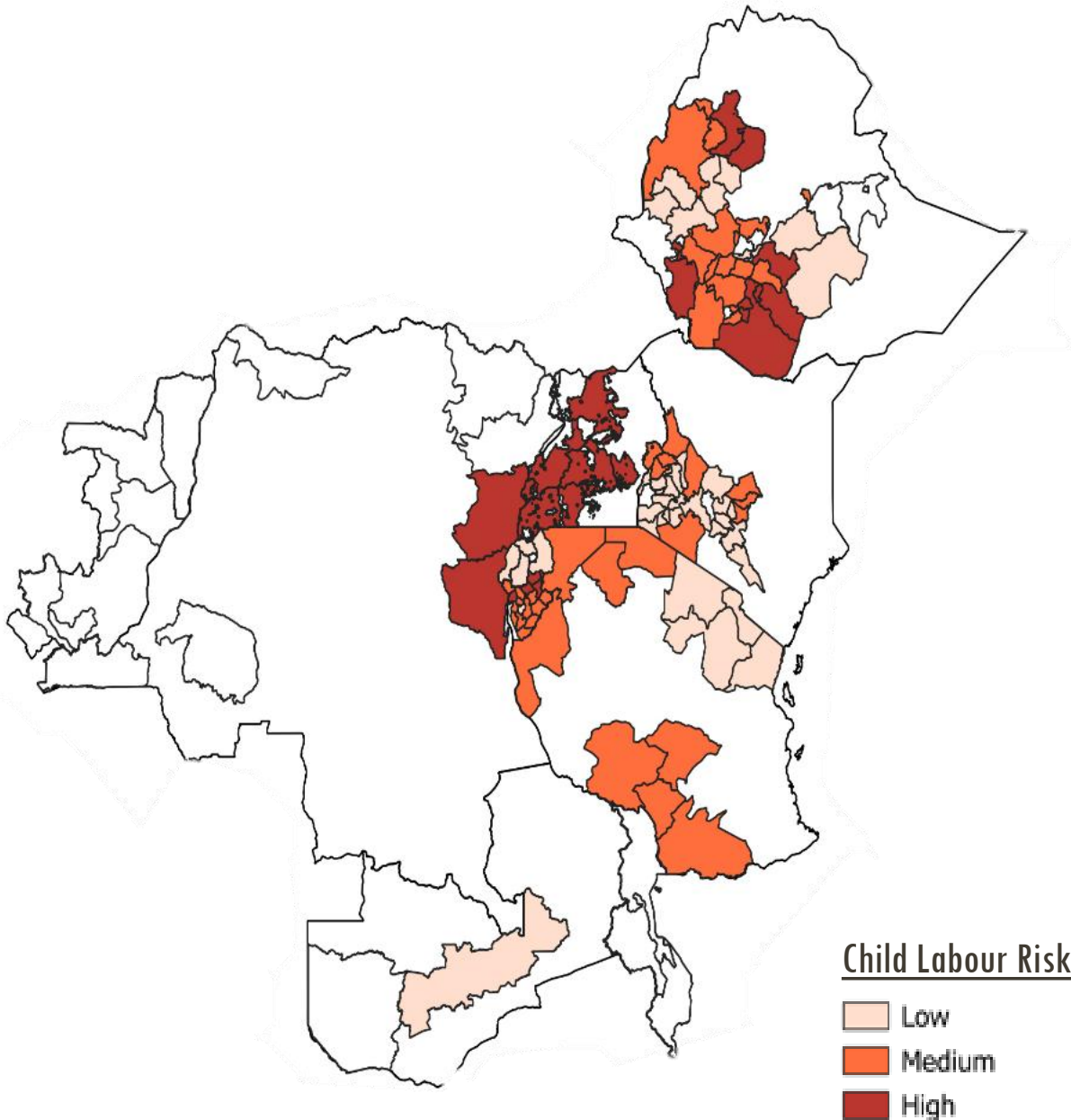

Closed Projects:

- Project in **Uganda** (2019 – 2024)
 - **4,500** children in CLMRS
- Project in **Ethiopia** (2018 – 2022)
 - Trained **4,571** (41%) female farmers
 - Trained **2,886** young farmers

Running Projects:

- Two projects in **Uganda**
- One project in **Congo**
- One project in the **Ivory Coast**

CHILD LABOUR

in Asia

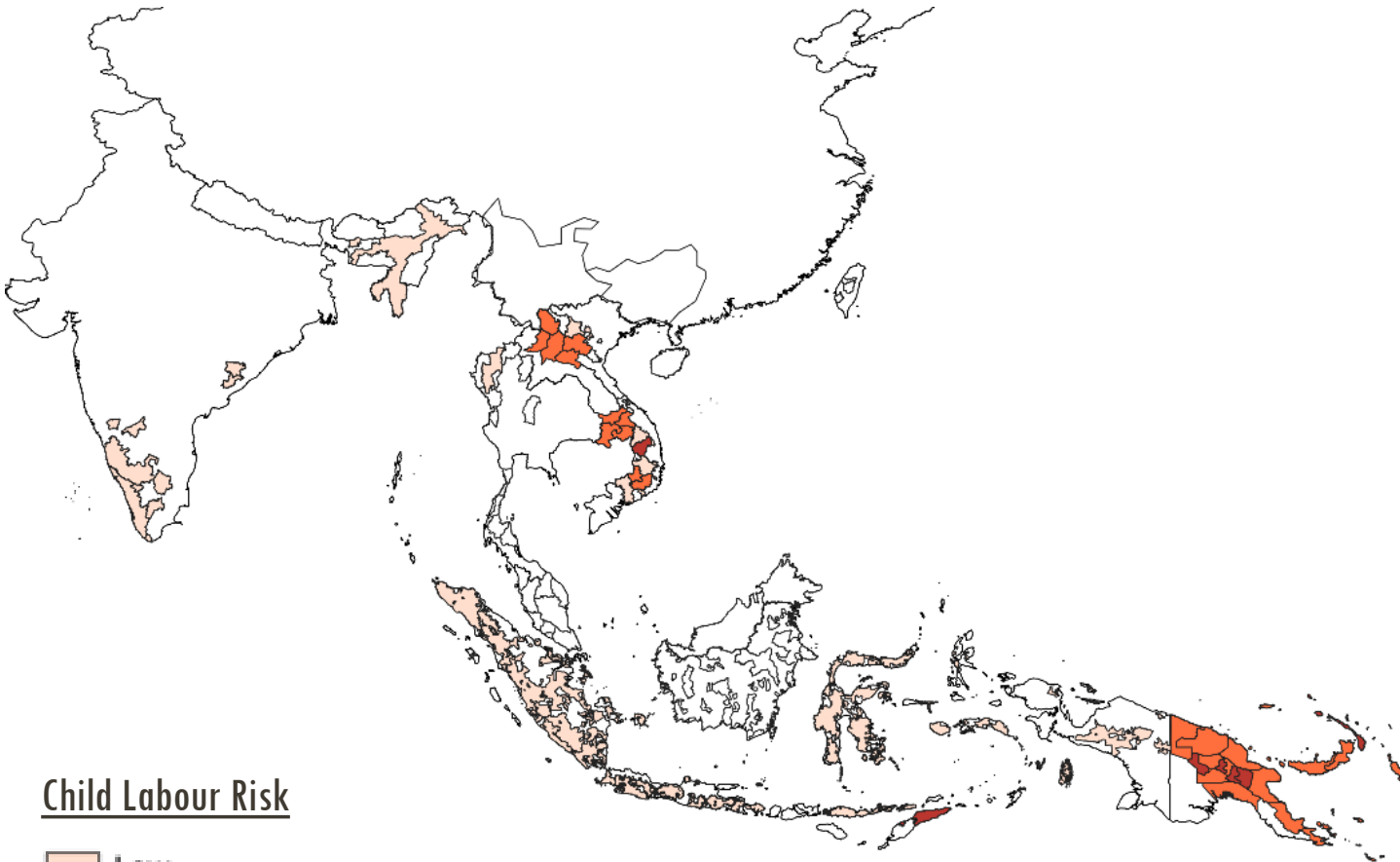

Closed Projects:

- Project in **Vietnam** (2021 – 2024)
 - > 2,200 children in CLMRS
 - 34 Children-led clubs
- Project in **India** (2018 - 2023)
 - > 105,000 children (0 – 10 years) reached
 - > 30,000 adolescents (11-18 years) reached

Running Projects:

- One project in **Philippines**
- Two projects in **Vietnam**
- One project in **Indonesia**

Child Labour Risk

- Low
- Medium
- High

CHILD LABOUR

in South America

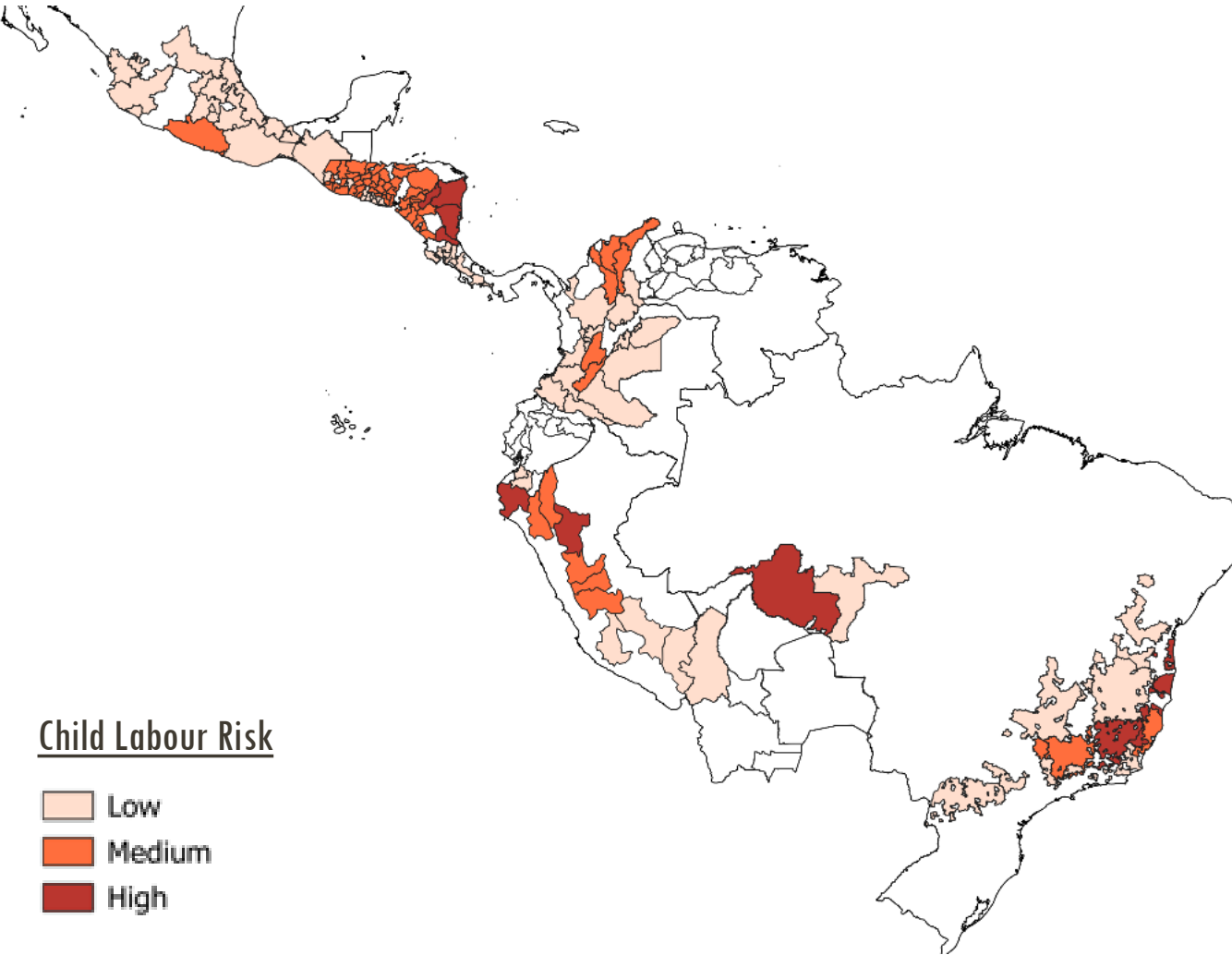
Closed Projects:

- Project in **Honduras** (2019 – 2020)
 - Collaborated with World Vision & Asociación de Exportadores de Café de Honduras
 - Reached **862 children**
 - Established **11 childcare centres**

Running Projects:

- Three projects in **Honduras**
- One project in **Brazil**
- One project in **Peru**

Child Labour Risk

FUTURE ACTIONS

in 2025

HUMAN RIGHTS DUE DILIGENCE PROGRAMME

- Expand coverage of remediation program
- Refresh of Supplier Assessment Form, seeking industry alignment; annual supplier risk assessment performed
- Third party accreditation of our DD program

EVALUATE PROGRESS & IMPLEMENTATION

- Introduce **Human Rights Sustainability Engagement sessions**; fostering best practices across our supply chains through UN Global Compact

RAISING AWARENESS

- Driving **proactive** measures amongst suppliers
- Ensuring **continuous** improvement

*“Child labor not only steals a child’s present,
but also their future.”*

**Support nodig?
Er zijn subsidies**

Nathalie Ankersmit

Project advisor responsible
business

Rijksdienst voor ondernemend
Nederland (RVO)

nevi

MKB
Nederland

V N O N C W

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Relevante RVO-programma's

Subsidieprogramma voor Verantwoord Ondernemen (SPVO)

- Medio aug. 2025 nieuwe openstelling

Programma voor Sectorale Samenwerking (SESAM) i.s.m. SER

- Staat open tot 30 juni 2025

MVO-steunpunt

- Centraal informatieloket voor ondernemers met vragen over MVO

Subsidie-programma voor Verantwoord Ondernemen (SPVO)

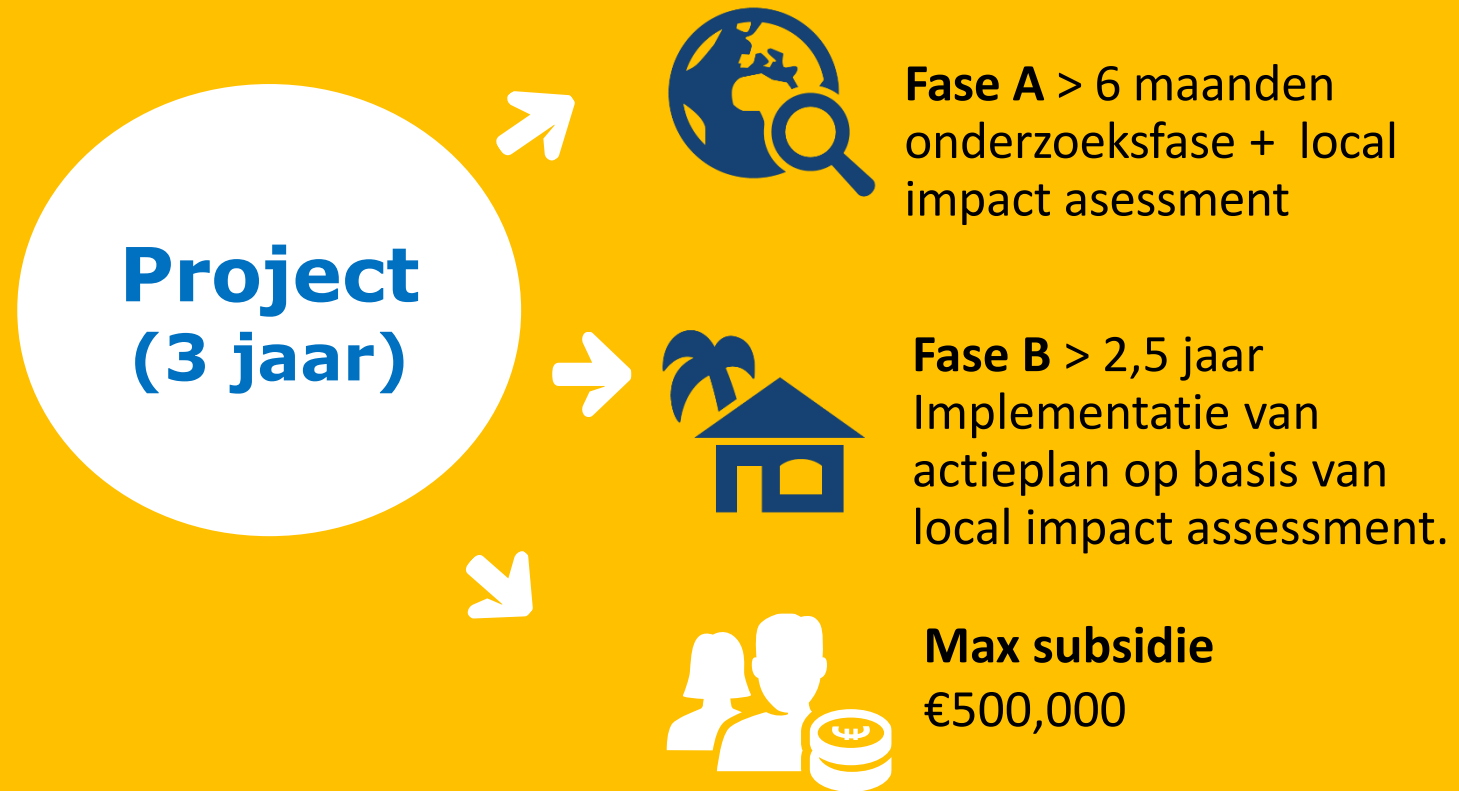
Subsidieprogramma voor Verantwoord Ondernemen (2023 – 2026)

Doel: verbeteren sociale duurzaamheid in int. waardeketens

- Bestrijding kinderarbeid
- Streven naar leefbaar inkomen/lonen
- Verbeteren arbeidsomstandigheden

Status van portfolio

- 128 projecten in 30 landen (Uganda/Ghana/India)
- Sectoren: agro, textiel, specerijen en artisanale mijnbouw
- Meest gekozen thema: leefbaar inkomen/loon

Voorwaarden SPVO-aanvraag

- Verplicht om quickscan in te dienen (kan het hele jaar) voor advies over projectidee.
- In partnerschap aanvragen > minimaal 1 bedrijf actief in NL, 1 lokaal bedrijf/coöperatie en 1 NGO met lokale kennis en lokaal netwerk
- Per openstelling subsidie voor ongeveer 11 projecten (8 projecten voor MKB-bedrijven /3 projecten voor grootbedrijf)
- Op basis van 'First come first served' principe

[Home](#)

[Onderwerpen](#) ▼

[Subsidies en financiering](#)

[Over ons](#)

[Contact](#)

[Mijn RVO](#)

[Zoeken](#) 🔍

Op deze pagina:

↓ [Voor wie?](#)

↓ [Hoogte budget en looptijd](#)

↓ [Voorwaarden](#)

↓ [Landenlijst](#)

↓ [Aanvragen](#)

↓ [SFF/SPVO projectadministratie](#)

↓ [Veelgestelde vragen](#)

↓ [Achtergrond](#)

↓ [Wetten en regels](#)

↓ [Meer weten over sociale duurzaamheidsprojecten?](#)

Contact met SPVO-adviseur?

- Email: **SPVO@rvo.nl**
- Website: **www.rvo.nl/spvo**

Netwerken!

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Meer informatie over het project Kinderrechten

VNO-NCW en MKB-Nederland

Projectleider: Colette Beukman

Email: beukman@vnoncw-mkb.nl

Telefoon: 06-57395348

www.ondernemen.nl/tegen-kinderarbeid

Een keten zonder kinderarbeid

Van directie tot inkoop

Bereid je voor op nieuwe wetgeving

nevi

MKB
Nederland

VNO NCW

Ondernemen.nl

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland